

ΓΡΑΦΕΙ Η ΕΛΛΗ ΠΑΙΟΝΙΔΟΥ

Η ΧΑΡΑ ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ

Η εικόνα είναι οικεία, καθημερινή, αρκεί νάχουμε μάτια για να την προσέξουμε: Ο γείτονας συνταξιούχος που μήνες και μήνες σκαλίζει και κλαθεύει τις τριανταφυλιές του και νάτον τώρα να τριγυρίζει ανάμεσα τους και να καμαρώνει τα ολάνθιστα τρόπαια του. Η γιαγιά που σκυμμένη πάνω από τη δαντέλα που πλέκει μετατρέπεται σε γαληνεμένη μαντόνα με φωτοστέφανο. Ή η νεαρή κομμώτρια που τα χρυσά της χέρια φτιάχνουν μικρά πρόσκαιρα έργα τέχνης. Ή ο επιπλοποιός, ο σχεδιαστής, η μοδίστρα, ο φωτογράφος, ο κτίστης, ο σκαλιστής, η υφάντρα ... Τα επαγγέλματα τους δεν είναι κατά κυριολεξία καλλιτεχνικά, μα μετατρέπονται σε τέτοια χάρη στη μαγική σφραγίδα της Δημιουργίας. Χάρη στο μέγα γεγονός πως αυτοί που τα εξασκούν απλά και μόνο αγαπούν τη δουλειά τους.

Θυμάμαι κάτι παλιές εποχές (άραγε μόνο παλιές;) που ο πατέρας δήλωνε κατηγορηματικά και αμετάκλητα στο γιό του: Θα γίνεις μπακάλης όπως είμαι εγώ κι όπως ήταν κι ο πατέρας μου. Για δέξ αίμα στραγγίξαμε και δημιουργήσαμε τρία μαγαζιά. Χρειαζόμαστε χέρια, πρέπει να συνεχίσεις τη δουλειά... Κι ο γιός δεν θέλει να γίνει μπακάλης, τ' όνειρο του είναι η θάλασσα, τον μεθά η αλμύρα της και στα όνειρα του κάνει ατέλειωτα ταξίδια ... Τουλάχιστον να γινότανε ψαράς, νάναι κοντά της όσο πιο πολύ μπορεί... Καυγάδες, πείσματα, σκληρά λόγια και κάποτε ο ένας από τους δυό υποχωρεί, συνήθως ο πιο αδύνατος ο γιός, και μοιρολατρικά δέχεται τον δρόμο μιας αιώνιας υποβόσκουσας δυστυχίας. Μια ζωή κακός μπακάλης, αποτυχημένος εργαζόμενος, γεμάτος με τα συμπλέγματα του ανικανοποίητου.

Από την άλλη παρακολουθείστε εκείνους που ανεμπόδιστα τράβηξαν το δικό τους μονοπάτι, πώς φουντώνουν και λουλουδίζουν και καρποφορούν. Προσέξτε εκείνο το νεαρό, που από μικρός είχε κλίση στη μουσική, πως λάμπουνε τα μάτια του κάθε βράδυ στην ταβέρνα που τραγουδάει. Βέβαια, αν είχε τη δυνατότητα να κάνει μουσικές σπουδές θάβγαιναν στην επιφάνεια όλες οι κρυμμένες του χάρες... Κι έτσι όμως πολύ καλύτερα από του να γινόταν ένας μέτριος δάσκαλος όπως τον ήθελε η μάνα του ... και πάλι κοιτάζτε εκείνο τον δασκαλάκο μόλις ενάμιση μέτρο και τι μπόι μπιαίρνει σαν ανέβει στην έδρα και πώς κρέμονται από το στόμα του τα πιτσιρίκια....

Μα η χαρά της δημιουργίας δεν αφορά μονάχα τα επαγγέλματα, παρ' όλο που εκεί οι αντιθέσεις μεγεθύνονται γιατί η

δημιουργία γίνεται καθημερινή πράξη. Είναι όμως και η πράξη μέσα στην πράξη, η δημιουργία σε μια υπέροχη έξαρση της. ... Ο αγγειοπλάστης, που φτιάχνει εκατοντάδες τουριστικά βαζάκια ομοιόμορφα και πιληκτικά... κάποια στιγμή ευφορίας φτιάχνει μια υπέροχη μορφή που θα την ζήλευαν οι πιο σπουδαίες γκαλερί τέχνης. Ο ταπεινός τυπογράφος που μέσα στην καθημερινή ρουτίνα των φυλλαδίων και διαφημιστικών προγραμμάτων, σαν του αναθέσεις την έκδοση ενός βιβλίου ποίησης βάζει όλο του το καταπιεσμένο μεράκι και βγάζει ένα αριστούργημα.

Ας μη μιλήσουμε φυσικά για τα επαγγέλματα - λειτουργήματα που είναι τα ίδια μια αδιάκοπη δημιουργία. Ο ζωγράφος, ο γλύπτης, ο ηθοποιός, ο συγγραφέας, ο χορευτής ο συνθέτης ή ακόμα ο χειρουργός που με τη λεπτή του τέχνη σώζει ζωές ... ή ακόμα ας μη μιλήσουμε για το μέγα και αξεπέραστο λειτουργήμα της Δημιουργίας, τη μητρότητα και όλη εκείνη την επίπληξη και ευαίσθητη διαδικασία μέχρι να σμιλέψει και να παραδώσει στην κοινωνία τον νέο άνθρωπο.

Μια δημιουργία βρίσκεται κυρίως και μέσα στα απλά και στα ασήμαντα. Πρόσεχα, μικρή τη συχωρεμένη τη γιαγιά μου στο χωριό με πόση περίσκεψη και αφοσίωση έφτιαχνε τα μακαρονάκια του χεριού όπως τα λέγαμε. Λες και το καθένα απ' αυτά είχε σαν σκοπό να διατηρηθεί για πάντα κι όχι να φαγωθεί ζεστό ζεστό από τα πεινασμένα εγγονάκια. Οι μεγάλες γιορτές, τα Χριστούγεννα το Πάσχα, το Δεκαπενταύγουστο, έπαιρναν μια ιδιαίτερη επισήμότητα, χάρη στη σημασία που δινόταν στις λεπτομέρειες, να καθαριστεί και ν' ασπριστεί κάθε γωνιά, να ψηθούν τα γλυκά, να στολιστούν τ' ασπροκεντήματα στα τραπέζια.

Όσο πάει ο άνθρωπος ρίχνεται όλο και περισσότερο στη μέγκενη της αυτοματοποίησης και κατά συνέπεια της βιαστικής και πρόχειρης αντιμετώπισης των λεπτομερειών της ζωής. Τα μικρά παραμερίζονται και τα μεγάλα υποβαθμίζονται. Είναι μια ανάγκη για να μπορέσεις να τα προλάβεις όλα. Ωστόσο αυτοί οι ρυθμοί έχουν και τους μεγάλους κινδύνους τους. Απειλούν να μετατρέψουν τον άνθρωπο σε μια μηχανή ή μάλλον σ' ένα ασήμαντο εξάρτημα μιας τεράστιας μηχανής. Κι όλο και περισσότερο ξεχνούμε τη χαρά της δημιουργίας, που είναι το πιο ουσιώδες χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης και που διατηρεί την ισορροπία σ' ένα κόσμο που ιλιγγιωδώς αλλοιώνεται και φθείρεται.